והא תנן רבי אליעזר אומר. מי שילא חוץ לתחום ב׳ אמות יכנס אצל ג׳ לא יכנס מאי שיעורא דנקט לאו ר׳ אליעזר לטעמיה דאמר במתני׳ גבי ד׳ אמות שנתנו תכמים ליולא חוץ לתחום דהוא באמצען שיש לו לכל לידיו ב׳ אמות ולפיכך זה שילא ב׳ אמות חוץ לתחום כיון דב׳ אמותיו דבוקות לו בתחומו סבירא ליה לרבי אליעזר דכמאן דמוצלען בתחומיה דמו ומותר ליכנס אלמא מילתא היא. לישנא קמא הויא תיובתיה אצל לישנא בתרא לא נהירא לי דהא לא קאסרי[ס] ליה למהדר ומאן דגרים לה מפרש דכיון דהא לא הוו מוצלעות אלא דבוקות ואפילו הכי שרי שמע מינה הצלעה דבר גדול הוא והיכא דמיצלען חד תחומא הוי: **ומדרבי אליעזר אותבת ליה למר.** הא פליגי רבנן עליה בתמתי׳: **לדבר מצוה מודו ליה.** ומתני׳ דמי שילא ברשות דבר מצוה הוא וקאמר רבה לעיל דהצלעה לא מהניא: **ואפילו טובא.** יותר מארבע אלפים בתמיה והאמרת ריש״א היכא דלא מיצלען אלפים אית ליה ותו לא: אמר רב יהודה אמר רב. לא תימא אפי׳ טובא דלא שרי אלא אלפים והא אתא לאשמעינן דחוזרין בכלי זיין ולא אמרינן כיון דנעשה מעשה ישליכו כלי זיינן מעליהן ולא יחללו שבת בחזרתן וטעמא מפרש לקמן: **דילמא להציל שאני.** ומי שילא ברשות דמתניתין איכא לאוקמי בעדות החדש ובתכמה הבאה לילד אצל הבא להליל מאחיריס יש לחוש שמא אויבים ירדפו אחריו הלכך אפי׳ טובא נמי יכנסו לעיר: **לא היו זזין משם.** דיולאין חוץ לתחום להעיד על החדש מיירי במסכת ר״ה (דף יג.) לא היו זזין דמי שילא חוץ לתחום אין לו אלא ד׳ אמות: **והבא להציל מן הגיים כו׳.** וקאמר אלפים ותו לא ומתני׳ קתני כל היולאין להליל חוזרין למקומן ואפי׳ טובא: **מניחים כלי זיינן.** בחזרתן בבית החילון שמולאין חוץ לחומה: **הכירו בהן אויבים.** שילאו חוץ לעיר ורדפו אחריהן: **נכנסו.** היולאין ליטול כלי זיינן והכית לר ודתקו זה את זה: **נצחו ישראל.** אלפים ותו לא: **נצחו אומות העולם.** חוזרין למקומן אפי׳ טובא: **אין יוצאין עליהן.** כדמפרש לקמן כשבאו נכרים על עסקי ממון: **לספר.** עיר שמגדלת בין גדול ישראל לגדול האומות יולאין עליהם שמא ילכדוה ומשם תהא נוחה המרן ליכבש לפניהם: **תרגומא.** אי זו היא עיר בגבול דהויא סמוכה לספר: **נהרדעא.** שהיתה סמוכה לנכרים מלד אחד ולעיירות שיושבין בהן בני גולה מלד שני: **והם לא באו כו׳.** ואף על פי כן מסר דוד עצמו להליל: **אי שרי אי אסור.** ושבת היתה: **הרי שמואל ובית דינו קיים.** ומידי דאיסור והיתר לא משייל בחורים ותומים: **והושעת.** אלמא מבשרי ליה דנצלח: **מתני׳ מי שישב בדרך.** לנוח שהיה עייף ולא היה יודע שהוא בתחום העיר וחשבה לו שם וכשעמד ראה שהוא סמוך לעיר ובתחומה: **לא יכנס לעיר.** להיות כאנשי העיר אלא ממקום שחשבה לו מודד אלפים פסיעות ביוניות[ס] ועד מקום שבלו יכנס: **בלא מתכוין.** שלא היה יודע כשחשבה לו שהוא בתחום העיר ולא נתכוין להיות שבתתו בעיר אלא במקומו: **גמ׳ בלבו היתה.** כשישב שם היה יודע שהוא[ס] בתוך אלפים למקום שבתתו: **מתני׳ אין לו אלא ד׳ אמות.** הואיל וישן היה לא נתכוון לקנות שבתה: **והוא באמצען.** של ד׳ אמות כלומר ב׳ אמות יש לו לכל לידיו: **לאיזה רוח שירצה.** יטול ד׳ אמות ואחר שבירר לו לגד זה אין יכול לחזור ולברור לגד אחר: **היו שנים.** עומדין זה רחוק מזה ו׳ אמות דמיצלען ב׳ אמות של כל אחד בתוך של חברו: **מביאין ואוכלין.** בתוך אותן ב׳ אמות: **ובלבד** לילך בעיר שמערבין בו שמותר לו לילך עד אותה העיר אם היה בתוך ד׳ אלפים אמה שנמצא כאילו עירב ברגליו. וכך נכנס רבי טרפון בלא מתכוין ב׳ תחומי שבת כאילו עירב ברגליו. **תניא אמר ר׳ יהודה** מעשה ברבי טרפון שחשכה לו לילי שבת ולן חוץ לעיר כו׳ א״ל ר׳ יעקב שמא ר׳ טרפון בלבו היה לכנס או שמא ההוא בהמ״ד מובלע בתחומו היה: **מתני׳ מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה וכו׳:** בעי

חשק שלמה **על רבינו חננאל** א) דברי רמינו אלו כמו שהם לפניהם הם מעוללי הענה ונראה דל״ל מי שילא ברשות ואמרו לו כו׳ ופי׳ ברשות ב״ד כל״ל.

מסורת הש״ס עם הוספות

א) נקמן נב:, ב) ר״ה כג:, ג) [תוספתא פרק ג], ד) [תוספתא שם], ה) [נ״ק פג.], ו) [שבת כט: וש״נ], ז) לעיל מב ע״א.

תורה אור השלם

א) וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּקְעִילָה וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת הַגֳּרָנוֹת:
[שמואל א׳ כג, א]

ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְיָ לֵאמֹר הַאֵלֶךְ וְהִכִּיתִי בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל דָּוִד לֵךְ וְהִכִּיתָ בַפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת קְעִילָה:
[שמואל א׳ כג, ב]

ליקוטי רש״י

חכמה. מילדת [שבת קכח:]. **ומן הנהר.** שהוא גדל פתאום ושונף את מי העיר ואת הילדים [ר״ה כג.]. **בכל.** שם שתדיעה ועיר אחת שבה נקראת נהרדעא ואותה העיר סמוכה לספר [ב״ק פג.].

הגהות וציונים

א) נ״א רבה בר **רב חנין** (גליון) כ״ה בכת״י, וכצ״ל דהא רבב״ח הוה קשיש מרבה ולא הוי קרי ליה מר (גאון יעקב), ועי׳ שבת קנג ע״א דרבה בר רב חנן תלמידו של רבה היה (דק״ס עי״ש וע״ע סה״ד): **ב)** יותר ממה שהרגו **בהן** אויבים (כת״י ודפו״ר): **ג)** בכמה דפו״ר **את ישראל**: **ד)** בנ״י **את פלשתים**, וכן למטה (גליון), ושיבוש הוא (דק״ס): **ה)** [גירסת השאלתות **מי שישן** בדרך **ועמד והרי** הוא סמוך וכו׳] (גליון), והנוסח ״ועמד והרי הוא״ (בלא תיבות ״וראה״ ״זה״) כ״ה בכת״י ובראשונים, ונוסח הדפוס אינו הגון (דק״ס): **ו)** [גירסת השאלתות פרשת בשלח סי׳ מח **אמר לי׳ ר׳ עקיבא** משם ראייה וכו׳] (גליון): **ז)** [בירושלמי ובר״י״ף **עד** שחשיכה] (גליון): **ח)** תיבת ״ילך״ ליתא בכת״י וברוב הדפו״י ונוסף בשבוש בכמה דפוסים ע״פ המשניות שנשתבש שם מהא דלעיל לו ע״ב (דק״ס): **ט)** נדצ״ל לא **קאסר** (באה״מ): **י)** בדפו״ר **שהעיר** בתוך וכו׳. ובנ״א מדפו״ר ליתא תיבה זו, וכאן הס״ד, ומה״ד **בתוך תחומו**. בתוך אלפים וכו׳ (וקאי ההמשך על ״או בית המדרש״ וכו׳):

עין משפט נר מצוה

כג א מיי׳ פכ״ז מהל׳ שבת הל׳ טז יז סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ מז סעיף א:
כד ב ג ד מיי׳ שם טוש״ע שם ס״ג ומי׳ שכט סעיף ט:
כה ה ו מיי׳ פ״ג מהל׳ שבת הלכה כג סמג לאוין סה סו טוש״ע א״ח סי׳ שכט סעיף ו ז [וכרב אלפס שבת פ״ז ת.]:
כו ז מיי׳ פכ״ז מהל׳ שבת הלכה ט סמג עשין ל טוש״ע א״ח סי׳ ת:
ל ח מיי׳ שם הלכה ד טור ש״ע א״ח סי׳ תא:
לא ט מיי׳ פי״ב מהל׳ שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שמט ס״ד:

רבינו חננאל

התנן ר׳ אליעזר אומר שתים יכנס והנה זה עכשיו יצא חוץ לתחום ולאו מבע״י שבת [באויר] במחיצות מאי לאו ר״א לטעמיה דאמר מי שישן ולא ידע עד שחשכה יש לו ד׳ אמות והוא באמצען והני ד׳ אמות דיהבו ליה רבנן כמאן דמיבלען בתחומיה דמי לפיכך תני שתים יכנס א״ל ומדר׳ אלעזר מותבת ליה לרבה א״ל [אין] דשמיעא לי מינה דמר דרבה דאמר עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר׳ אלעזר דאמרי מי שיצא חוץ לתחום אפי׳ [אמה] אחת לא יכנס אלא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מודו ליה ומתני׳ בדבר מצוה היא דקתני מי שיצא חוץ לתחום אפי׳ [אמה] אחת לא יכנס לא לדבר הרשות. פי׳ ברשות ב״ד: מתני׳ כל היוצאין **להציל חוזרין למקומן.** אוקימנא חוזרין בכלי זיינם למקומן. רב נחמן בר יצחק אמר בזמן שיד ישראל תקיפה על אומות העולם אלפים אמה ותו לא. ובזמן שיד נכרים תקיפה על ישראל אפילו טובא. אמר רב יהודה **אמר רב נכרים שצרו על עיירות** של ישראל מחללין עליהן את השבת ויוצאין עליהן בכלי זיין תניא נמי הכי כו׳ בד״א שבאו על עסקי נפשות אבל באו על עסקי ממון אין יוצאין עליהן בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת **ובעיר הסמוכה לספר.** פי׳ על שפת הים. אפילו לא באו אלא על עסקי תבן מחללין עליהן השבת ויוצאין בכלי זיין. אמר רב נחמן בבל כעיר הסמוכה לספר דמיא תרגימא נהרדעא. **קעילה עיר הסמוכה לספר היתה** והן לא באו אלא על עסקי תבן וקש וישאל דוד בה׳ האלך כו׳ ויאמר ה׳ אל דוד לך והכית בפלשתים והושעת את קעילה מאי קמבעיא ליה כו׳: **מתני׳ מי שישן בדרך ועמד והרי הוא קרוב לעיר כו׳.** פי׳ כיון שהיה בדעתו מתחלה לילך בזו העיר אע״פ שעכשיו לא הזכיר כלום. אמר רבי יהודה דינו כדין שיצא

ומדרבי אליעזר קמותבת ליה למר. משמע דרבה אמר אלא דאמר כרבנן וזה קשה לנתן שני דרש״י דרבה אית ליה הצלעת תחומין מילתא היא לענין ליכנס ולרבנן לית להן הצלעה כלל:

אי מצלח אי לא מצלח. ולא״ת אי״כ היכא דריש ר׳ דוסתאי דמחללין עליו השבת דלמא חול היה אי משום דמספקא ליה דכתיב וישאל דוד הא מסקינן אי מצלח אי לא מצלח ויש לומר דמוכחא מילתא מדקאמר נלחמים בקעילה דקרי ליה מלחמה ומסר דוד נפשיה עליה אע״פ שלא באו אלא על עסקי תבן וקש שמע מינה דמחללין עליה נמי את השבת: **להודיעך** רוח ולא אלו בלבד אמרו אלא אפי׳ חכמה הבאה לילד[ב] **והבא להציל** מן הגיים ומן הנהר ומן המפולת ומן הדליקה הרי הן כאנשי העיר ויש להן אלפים אמה לכל רוח ותו לא והא אמרת כל היוצאין להציל חוזרין למקומן אפילו טובא[ג] אמר רב [יהודה אמר רב] שחוזרין בכלי זיין למקומן כדתניא[ד] בראשונה היו מניחין כלי זיינן בבית הסמוך לחומה פעם אחת הכירו בהן אויבים ורדפו אחריהם ונכנסו ליטול כלי זיינן ונכנסו אויבים אחריהן דחקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו[ה] אויבים באותה שעה התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זיינן רב נחמן בר יצחק אמר ל״ק כאן שנצחו ישראל את אומות העולם כאן[ו] שנצחו אומות העולם את עצמן[ז] אמר רב יהודה אמר רב[ח] נכרים שצרו על עיירות ישראל אין יוצאין עליהם בכלי זיינן ואין מחללין עליהן את השבת תניא נמי הכי נכרים שצרו וכו׳[ט] במה דברים אמורים כשבאו על עסקי ממון אבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת ובעיר הסמוכה לספר אפילו לא באו על עסקי נפשות אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת[י] אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובבל כעיר הסמוכה לספר דמיא ותרגומא נהרדעא דרש רבי דוסתאי דמן בירי מאי דכתיב[א] ויגידו לדוד לאמר הנה פלשתים נלחמים בקעילה והמה שוסים את הגרנות תנא קעילה עיר הסמוכה לספר היתה והם לא באו אלא על עסקי תבן וקש דכתיב והמה שוסים את הגרנות וכתיב[ב] וישאל דוד בה׳ לאמר האלך והכיתי בפלשתים האלה ויאמר ה׳ אל דוד לך והכית בפלשתים[ג] והושעת את קעילה מאי קמבעיא ליה אילימא אי שרי אי אסור הרי בית דינו של שמואל הרמתי קיים אלא אי מצלח אי לא מצלח דיקא נמי דכתיב לך והכית בפלשתים והושעת את קעילה ש״מ: **מתני׳** מי שישב בדרך ועמד וראה[ד] הרי (זה) הוא סמוך לעיר [הואיל] ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר[ה] יכנס א״ר יהודה מעשה היה ונכנס רבי טרפון בלא מתכוין: **גמ׳** תניא א״ר יהודה מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו ולן חוץ לעיר לשחרית מצאוהו רועי בקר אמרו לו רבי הרי העיר לפניך הכנס נכנס וישב בבית המדרש ודרש כל היום כולו (אמרו לו[ו]) משם ראייה שמא בלבו היתה או בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה: **מתני׳**[ח] מי שישן בדרך ולא ידע[ט] שחשיכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי ר׳ יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות ר״א אומר והוא באמצען ר׳ יהודה אומר לאיזה רוח שירצה ילך[י] ומודה ר׳ יהודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו[א] היו שנים מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה מביאין ואוכלין באמצע **ובלבד**

עין משפט נר מצוה

כט א מיי׳ פכ״ז מהל׳ שבת הל׳ ט סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ב:
לב ב מיי׳ שם הלכה ז סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ג:
לג ג מיי׳ שם הלכה ח סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ד:
לד ד מיי׳ שם הלכה ט סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ה:
לה ה מיי׳ שם הלכה יא סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ו:
לו ו מיי׳ שם הלכה יב סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ז:
לז ז מיי׳ שם הלכה יג סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ח:
לח ח מיי׳ שם הלכה יד סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״ט:
לט ט מיי׳ שם הלכה טו סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״י:
מ י מיי׳ שם הלכה יז סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״יא:
מא א מיי׳ שם הלכה יח סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״יב:
מב ב מיי׳ שם הלכה יט סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״יג:
מג ג מיי׳ שם הלכה כ סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״יד:
מד ד מיי׳ שם הלכה כא סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״טו:
מה ה מיי׳ שם הלכה כב סמג לאוין סו טוש״ע א״ח סי׳ שמ ס״טז:

להודיעך כחן דרבנן. ומס תמר וליפלגו בכלים להודיעך כמו דר' יוחנן בן נורי מע"ג דליכא למימר בהן טומאה וניעור קני שביתה וכח דהתירא עדיף[ב] וי"ל הא דקנו להו שביתה לאו קולא היא אלא חומרא היא דאדרבה לרבנן דלא קנו הוי קולא דהוי כרגלי המומאן ויכול להוליכן למקום עירובו והכי מוכח בשמעתא דאין דין אדם וכלים שוין למ"ד אין קונין שביתה ולקמן[ג] נמי קרי ליה חומרא דקאמר לריכא לי אשמעינן הלכה כרבי יוחנן בן נורי ה"א בין לקולא בין לחומרא פי' קולא גבי אדם וחומרא גבי כלים:

ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם. פי' כאומו שיזכה בהן ראשון ואם נתנן לאחר הרי הן כרגלי הראשון אבל אין לפרש דלעולם הרי הן כרגלי כל אדם שהן בידו דהא בור עולי בבל אמרינן בסמוך דהוי כרגלי המומלא אלמא כל היכא דלא קנו שביתה הרי הן כרגלי הזוכה ראשון ולקמן [דף מו.] דתניא גבי נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם ובמוסקתא דמסכת בילה [פ"ד] קתני בהדיא הרי הן כרגלי המומלא[ד] משמע דהכל אחד:

ליקנו שביתה באוקיינוס. ואפילו אם אין תחומין למעלה מי' (ה) והעבין שותין מאותו אלמעלה שגבוהין מי' כיון שכל המים מחוברין יחד חשובין כאילו מונחין בארץ ולא דמו לספינה שטטה על המים[ה] וכיון דקנו שביתה באוקיינוס אע"פ שאין למעלה מי' אין להם אלא ד' אמות דהרי הן חוץ לתחום ובעובדא דר"ג דפריך [לעיל מג.] ואי אין תחומין למעלה מי' כי לא היו בתוך התחום מאי הוי היינו משום שגם בין השמשות בשעת קניית שביתה היו למעלה מי' ולא קנו שביתה בשום מקום ולכך כשבאו בתוך י' היה להם שביתה והיה להם אלפים אמה לכל רוח:

לימא דלא כרבי אליעזר. ול"ת ולרבי יהושע נמי דאמר מן הכיפה הוא שותה ליקנו שביתה אם אי יש תחומין למעלה מי' ואם לומר אפילו יש תחומין לא שייך קנין שביתה בריקנא:

איבעית אימא הוי ספק דדבריהם. אף ע"ג דהוי דבר שיש לו מתירין ואמר רב אשי גרים בילה (דף ל.) דדבר שיש לו מתירין (ג) אפי' באלף לא בטיל אפילו בספק דבריהם בעירוב הקילו: כל

ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו היו שלשה והאמצעי מובלע ביניהן הוא מותר עמהן והן מותרין עמו ושנים החיצונים אסורין זה עם זה [ו] אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו [ז] ופתוחות לרשות הרבים עירבו שתים עם האמצעית היא מותרת עמהן והם מותרות עמה [ח] ושתים החיצונות אסורות זו עם זו: **גמ'** בעי רבא מאי קסבר ר' יוחנן בן נורי מסבר קא סבר [ט] חפצי הפקר קונין שביתה ובדין הוא דליפלוג בכלים והא דקמיפלגי באדם להודיעך כוחן דרבנן דאע"ג דאיכא למימר הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה קמ"ל דלא או דילמא קסבר ר' יוחנן בן נורי בעלמא חפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה ישן נמי קנה אמר רב יוסף ת"ש גשמים שירדו מעי"ט יש להן אלפים אמה לכל רוח בי"ט הרי הן כרגלי כל אדם אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה הא מני ר' יוחנן היא אלא אי אמרת חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מני לא רבי יוחנן ולא רבנן יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא א"ל רב ספרא לאביי ודילמא [י] בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן ואנשי אותה העיר דעתם עילייהו אמר ליה לא ס"ד [א]דתנן [כ] בור של יחיד כרגלי יחיד ושל אותה העיר כרגלי אותה העיר [ל]ושל עולי בבל כרגלי הממלא ותניא [מ] בור של שבטים יש להן אלפים אמה לכל רוח קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא רבי יוחנן בן נורי הא רבנן כי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל הכי קאמר רב ספרא והכי אהדדי ליה אמר ליה ואמאי לא תימא ליה מגופה אי סלקא דעתך בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן האי יש להן אלפים אמה לכל רוח הא כרגלי אנשי אותה העיר מיבעיא ליה: אמר מר ביום טוב הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי ליקני שביתה באוקיינוס לימא דלא כרבי אליעזר דאי כר' אליעזר [נ] הא אמר כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה אמר ר' יצחק הכא בעבים שנתקשרו מערב יום טוב עסקינן ודילמא הנך אזלי והנך אחריני נינהו דאית להו סימנא בגוייהו ואיבעית אימא הוי ספק דדבריהם [ס] וספק דדבריהם להקל וליקני שביתה בעבים תיפשוט[ע] מינה [פ] דאין תחומין למעלה מי' דאי יש תחומין ליקני שביתה בעבים לעולם אימא לך יש תחומין ומיא בעיבא מיבלע בליעי כל

ובלבד. אלא יפשוט זה ידו לתוך שתים החילונות שאין לו בהם כלום ויוציא לשם פתו או תפלו לחפצו כרגליו דתנן (בילה דף ל.) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים[ב] דכל ד' אמות דכל חד שויהו רבנן לגביה כרשות היחיד[ג] ואסור להכניס ולהוציא ממולה להן לתוכן ולא דמי להיה מודד ונא וכלתה מדתו בחלי העיר דתניא לעיל (דף מב:) דמותר לטלטל בכל העיר ע"י זריקה ובלבד אלא יעבור התחום ברגליו דלפ ע"ג דאסור להלך מותר להוציא להתם כולה חדא רשותא היא ואי נמי כלתה מדתו חוץ לעיר מותר לטלטל מחוץ לתחומו לתוך תחומו שתי אמות בזה ושתי אמות בזה דכולה רשות הרבים הוא דאלפים דידיה לא שויהו[ד] רשות היחיד לגבי דהא אסור לטלטולי בהו אבל ד' אמות דיולא חוץ לתחום[ה] ודונתן את עירובו[ו] ולקוחה שביתה ברגליו[ז] שויהו רבנן לגביה כרשות היחיד ואסור להו מדרבנן לטלטל מתוכן לחוץ להן: **והאמצעי מובלע ביניהם.** ב' אמותיו בתוך של זה וב' אמותיו בתוך של זה: מותר עם כל אחד. פוטה לכאן ומשתמש עם זה ופוטה לכאן ומשתמש עם זה: לשלש חצירות. זו אצל זו: פתוחות לרשות הרבים. דכל אחת רשות לעצמה ואין להן דריסת הרגל זו על זו דאי הוו להו זו לפניס מזו אסרה פנימית אחיצותה דאפי' בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש[ט]: **גמ'** חפצי הפקר. כלים שאין להם בעלים ותשיכה להן במקום אחד אע"ג שלא נתכוין להן אדם להקנותן שביתה קונין שביתה. במקומן ואין אדם יכול לטלטלן משם יותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירב לגד אחר[ט]: **דליפלגו בכלים.** של הפקר והאי אדם יש שלא נתכוין לשביתה בכלים של הפקר דמי: **ביום טוב.** אם ירדו בי"ט: הרי הן כרגלי כל אדם. שלא היתה להן שביתה בין השמשות ולכל לד שעירב האדם יכול ליטלן: **הא מני.** דקתני מערב י"ט יש להן אלפים ואין כרגלי כל אדם אלא אלמא חפצי הפקר קונין שביתה: **לא ס"ד.** לאוקמי טעמא משום דעת אנשי העיר אלא טעמא משום דחפצי הפקר קונין שביתה: **דתנן.** נמי בדוכתא אחריתי ומתני' קשין[י] אהדדי ועל כרחך חדא מייניהו תוקמא כרבי יוחנן בן נורי ותיפשוט דחפצי הפקר קונין שביתה: **כרגלי אותו יחיד.** בעל הבור ואם לקח מהם אדם אחר אין יכול להוליכן אלא למקום שזה יכול להוליכן ואם עירב הוא למזרח אין יכול זה להוליכן חוץ לעיר בלד מערב אפילו פסיעה אחת: **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח ואם עירב זה למערב או למזרח אין יכול זה[כ] להוליכן חוץ לאלפים: **ושל עולי בבל.** שבדרך שעולים מבבל לא"י והוא של הפקר: **כרגלי הממלא.** דכל מילי דהפקירא אין קונין שביתה: **ותניא אידך בור של שבטים.** דהיינו של עולי בבל יש להם אלפים לכל רוח אלמא קנו שביתה דאינון[מ] כרגלי כל אדם: **כי אתא.** אמי לקמיה דרב יוסף: **יש להן.** משמע דאינהו גופייהו קנו להו שביתה ולאו משום דעת אנשי העיר דאי משום דעת אנשי העיר הא ליתנא בעי למימר הרי הן כרגלי אותה העיר דהיינו נמי אלפים לכל רוח: **ליקנו שביתה באוקיינוס.** שאבתו שם אמש והיום שאטוש העבים והרי יצאו חוץ לתחום ואין להם אלא ארבע אמות: **דילמא הנך.** שראה אמש קשורות אזלו לעצמן: **והני אחריני נינהו.** ונתקשרו היום וקנו אמש שביתה באוקיינוס וליתסרו: **וליפשוט.** מדקתני במים שקנו שביתה אמש בעבים וירדו היום דמותר להוליכן כרגלי כל אדם אלמא אין איסור תחומין למעלה מעשרה: **מיבלע בליעי.** וכמאן דליתנהו דמו ולא קנו להו שביתה אמש:

כ"ש

ולישפוט (חכמת מנות) כ"ה בכת"י ובדפו"ר: **ג)** עי' רש"ל ורש"א (גליון), וע"ע יד דוד ובגנזי יוסף (ועי' דק"ס דבכת"י ובכמה דפו"ר ליתא ברש"י מתיבות "פתו או חפצו וכו'" עד כאן): **ד)** צ"ל לא שונהו **רבנן** רה"י (כת"י ודפו"ר): **ה)** נדצ"ל לצד **אחד** (גנזי יוסף) וכ"ה בהעתקת הראשונים ובכת"י: **ו)** צ"ל דתנן נמי בדוכתא אחריתי **מתני' דקשיין** אהדדי (ע"פ מהרש"ל (בדפו"ר) וכת"י): **ז)** תיבת "זה" מיותר וליתא בכת"י, וכן הביאו הראשונים דעת רש"י דאפי' הוא עצמו שעירב אין יכול להוליכן חוץ לתחום העיר אפי' בתוך תחומו, ועי' רשב"א וריטב"א [ובמ"מ יו"ט פ"ה הי"ד] החולקים על דעת רש"י (וע"ע בביאור שיטת רש"י בתוי"ט ביצה פ"ה מ"ו ובתורעק"א שם ופני יהושע ביצה לט ע"א): **ח)** בכת"י **ואינן**: **ט)** [לפנינו הגירסא **כל אדם**] (גליון): **י)** מגיה נוסח דפו"ר שהיה לפניו דליתא שם "ואמר רב אשי וכו' דבר שיש לו מתירין":

עין משפט נר מצוה

לב א מי' פ"ה מהל' י"ט הלכה יד סמג עשין ל טוש"ע מ"ח סי' שמ סעיף יד:

לג ב מי' שם טוש"ע שם סעיף נח:

רבינו חננאל

בעי רבה טעמא דר' יוחנן בן נורי משום דקסבר חפצי הפקר קונין שביתה ובדין הוא דנפלגו בעלמא בחפצי הפקר והאי דמיפלגי הכא בו' או דלמא בעלמא סבר דחפצי הפקר אין קונין שביתה והכא היינו טעמא הואיל וניעור קנה שביתה ישן נמי קנה שביתה. **ת"ש גשמים שירדו בעיו"ט** יש להם אלפים אמה לכל רוח בי"ט הרי הן כרגלי כל אדם. אי אמרת דסבר ר' יוחנן בן נורי דחפצי הפקר קונין שביתה הנה גשמים שירדו (בערב שבת) [מערב יו"ט] שקנו שביתה כר' יוחנן בן נורי אלא אי אמרת ר' יוחנן בן נורי נמי סבר חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מתניתין מאן קתני לה **ודחי רב ספרא** ואמר ודלמא בגשמים שירדו סמוך לעיר וקנו אותם אנשי העיר כו' ודחאה רב יוסף ואמר אי הכי כרגלי אנשי אותה העיר הוה ליה למימר. **ואסיקנא מהא** דתנן בור של עולי בבל כרגלי הממלא. ותניא אידך בור של שבטים אלפים אמה לכל רוח קשיא אהדדי. ופריקנא בריתא לר' יוחנן בן נורי דסבר חפצי הפקר קונין שביתה לפיכך יש להן אלפים אמה לכל רוח. מתניתין דקתני כרגלי הממלא לרבנן: **ביו"ט כרגלי כל אדם** אקשינן אמאי לרב"נ ליקנו שביתה באוקיאנוס דהא א"ר אלעזר כל העולם כולו ממי אוקיאנוס הוא שותה. **ופריק רב יצחק בעבים** שנתקשרו מעיו"ט. כלומר כבר נעקרו המים מאוקיאנוס ונבלעו בעבים וכו'. **ואסיקנא כל** מידי דנייד לא קני שביתה ומיא דאוקיאנוס מינד נייד. לפיכך לא קני להו שביתה דתניא נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם:

רב נסים גאון

דאי ר' אלעזר האמר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה. איתא לדר' אלעזר בהדא ברייתא הכתובה בפ"א דמס' תענית (דף ט) תניא ר"א אומר כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה שנא' (בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן [מו:] עא. נא., **ב)** [עי' מוס' לקמן מח. ד"ה ופמוחות], **ג)** עי' רש"י על זה לקמן מח. ד"ה שתים החיצונות, **ד)** [לעיל נא: לקמן מז: נז: בילה נא: ע"ש ברש"י], **ה)** בילה לט., **ו)** תענית ט:, **ז)** [שבת לד. וש"נ], **ח)** [לעיל מג.], **ט)** עי' לעיל לב:, **י)** לעיל מא:, **כ)** לעיל לב:, **ל)** לקמן נב. (עי' ש"ש ברש"י ד"ה שבת), **מ)** לקמן עה., **נ)** ברכות ס. רש"ג, **ס)** דף מו., **ע)** עי' לעיל מג ע"א.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ליקנו וכו' והעבים שותין: **(ב)** ד"ה אימעא וכו' דאפי' בחלף:

גליון הש"ס

גמ' בגשמים הסמוכים לעיר. עי' לקמן דף מז ע"ב תוס' ד"ה בי"ט וכו' **דהכל אחד.** עי' לקמן דף לז ע"ב תוס' ד"ה הכא בחצר:

ליקוטי רש"י

אמר רבי שמעון וכו'. אלא אחת יכולה לערב ב' עירובין עם ב' מבואות ואח"כ אלא שיתפו ב' המבואות יחד [לקמן עא.]. **חפצי הפקר.** הממלאים קונין שביתה והמולאין מוליכין ממקום מלילתן אלפים לכל רוח ואינו מוליכן למקום שערב שם דים להם שביתה לעצמן [ביצה לח:]. **כרגלי יחיד.** אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור. **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח חוץ לעבורי'. **ושל עולי בבל.** העשויין לעוברי דרכים בחמלא הדרך ובשאוט בני הגולה לשמות בעלותם. **כרגלי הממלא.** מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה ואם בא אחר ומשלו לו מימיו אינו מוליכן אלא כרגליו ולית ליה דרבי יוחנן דאמר חפצי הפקר קונים שביתה בעבים לעצמן בחקומן וכ"ת א"כ הוה ליה למימר הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי קתני כרגלי הממלא קסבר יש בגרילה להחמיר ואמרינן הוכיר דמחמיל נמי הוכיר דלמאי גברא חזי וכרשותיה קיימי ובעירובין נמי אלא כרבי יוחנן בן נורי ממקומא [שם לט.]. **ממי אוקיינוס.** כלומר ממים של מטה ולא ממים של מעלה שנאמר ואד יעלה מן הארץ שמתה בחרן ועלה [תענית ט:]. **שיבא.** עננים עבים ולא קלושים [שם ו:].

הגהות וציונים

מ) בכת"י ובדפו"ר נוסף תניא **בברייתא** (ונשמט אח"כ בשגגה, ובכמה דפו"י הנוסח כמו ברש"י "ותניא אידך" אבל כיון דאידך משנה היא אין הלשון יפה, דק"ס): **נ)** ס"א יפה, דק"ס): **ס)** ס"א לקמן [מו:] עא. נא., **ע)** [עי' מוס' לקמן מח. ד"ה ופמוחות], **פ)** ס"א שתים שתים החיצונות, **צ)** [לעיל נא: לקמן מז: נז: בילה נא: ע"ש ברש"י], **ק)** בילה לט., **ר)** תענית ט:, **ש)** [שבת לד. וש"נ], **ת)** [לעיל מג.], **א)** עי' לעיל לב:, **ב)** לעיל מא:, **ג)** לעיל לב:, **ד)** לקמן נב. (עי' ש"ש ברש"י ד"ה שבת), **ה)** לקמן עה., **ו)** ברכות ס. רש"ג, **ז)** דף מו., **ח)** עי' לעיל מג ע"א.

כל שכן דהוו ליה נולד ואסיר. ואע"ג דמסקין בפירי נמי אמרינן בפסחים (דף נג:) דמבלע בליעי אפ"ה לא מתסרי משום טולד מי לא גזרינן שמא יסמוט[ב] דמיסם בעביס בליעי טפי ואינה ניכרין כמו משקין בפירי ואפילו לא היו ניכרין משקין בפירי כלל לא תסיבי טולד כיון דמעיקרא נמי הוי אוכל אוכלא דאיפרת הוא[ג] וא"ת ולימא הא רבי שמעון היא דלית ליה מוקצה ולית ליה טולד כדאיתא ברים בילה (דף ב.) וי"ל דבטולד כה"ג דדבר חדש אלא בא לעולם כל עיקר מודה רבי שמעון וכן באפר כירה שהוסק ביום טוב גרלה דמודה ר"ש דאסור לבסות בו אא"כ רחוי לצלות בו בילה כדאמר בפרק קמא דבילה (דף ת.):

נהרות המושכין. פ"ה אפי' הן של יחיד וגרלה שדקדק דאי הוה של רבים דווקא מאי איריא נהרות אפי' מים מבוגסים נמי אמרי' לעיל כרגלי הממלא והייגו כרגלי כל אדם דהכא כדפרישי' לעיל[ד] דהכל אחד וכן מוכח בפרק במרא דבילה (דף לט.) דבשל יחיד מיירי דפרין מהן דהכא אמתני' דהתם דקתני בור של יחיד כרגלי היחיד ומיהו שם לא פירש רש"י כרגלי הממלא וכרגלי כל אדם בעינן אחד ור"ת מפרש אפילו מיירי בשל רבים מדקדק שפיר דדווקא משום דביידי לא קנו שביתה אבל מבוגסים דקנו שביתה יש להם אלפים אמה לכל רוח כרבי יוחנן בן נורי:

הוה אמינא בין לקולא בין לחומרא. הוה ליה למימר דאיצטריך הלכה כדברי המיקל לפסוק הלכה בכל מקומות אלא דניחא ליה למימר דאפילו להך מילתא גופה איצטריך:

קמ"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב. דלענין אדם הלכה כרבי יוחנן בן נורי דקני שביתה ולענין כלים הלכה כרבנן דלא קנו שביתה והרי הן כרגלי כל אדם ולא הוי תרי קולי דסתרי אהדדי[ה] דקיימא לן כרבנן דאמרי אין תפלי הפקר קונין שביתה ויש ליישב נמי דבפ"ה ואפילו אם לא היה מסתעין רבי יהושע בן לוי אלא הלכה כדברי המיקל בעירוב לחוד הוה משמע מדבריו דהלכתא כדברי שייסא לקבל:

לסמוך עליו בשעת הדחק. פי' הקונטרס דשנת בצורת הוה ואיכא הפסד טהרות ואי אפשר לומר כן דבדחק כה"ג אפי' רבנן מודיס כדאמר בפ"ק דנדה (ד' ט:) אין שעת הדחק רחיה ומפרש התם מאי שעת הדחק שנת בצורת הוה ואיכא דאמרי דטהרות אפיס ועבוד וחשו רבנן להפסד טהרות[ו]:

דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל. אפילו ביחיד במקום רבים גרלה דלעולם הלכה כדברי המיקל באבל וחזן מזו לאו למעוטי שאר מקומות דאבל קאמר כדקאמר אבילות הוא דאקילו ביה רבנן וכן מוכיח בהדיא פרק במרא דמו"ק (דף יט:) גבי אבא שאול ורבנן גבי קובר את מתו ג' יומים לפני הרגל וגבי בא ממקום קרוב פלוגתא דרשב"ג[ז] ורבנן (דף כב.) וא"ת כיון דאפי' יחיד במקום רבים אמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל למה ליה לשמואל למיפסק בפרק במרא דמו"ק (דף כד.) כרשב"ג[ח] דאמר ר"ה ויום הכפורים כרגלים ויש לומר דקמ"ל אפי' ביחיד במקום רבים כדאמר לעיל וגרלה אפי' ביום ראשון של אבילות דהוי דאוריי'תא כדאמר בה"ג דהלכה כדברי המיקל באבל מידי דהוי כהלכה כדברי המיקל בעירוב דמשמע לעיל דאפילו הוי דאוריי'תא הלכה כדברי המיקל מדקאמר מבני עירובין דרבנן מה לי יחיד במקום רבים וכו' משמע דאי הוה דאוריי'תא ניחא דגריכי וכן מוכח בפ' יש בכור (בכורות דף מט.) גבי פלוגתא דר"ע ורבנן דאמר רב אשי הכל מודים לענין אבילות דיום ל' כשלפניו דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל ואפילו ביום ראשון אינו אבילות וזה לשון ה"ג היכא דשכיב שכיבא ביום טוב ראשון או ביום טוב שני או בחולו של מועד או בי"ט ראשון של יום טוב אחרון אינו אבילות

כל שבן דהוו להו נולד (ו) דאסירי אלא מיא בעבים מינד ניידי השתא דאתית להכי אוקיינום נמי לא ליקשו לך מיא באוקיינום נמי מינד ניידי (ו) ותניא [א]נהרות המושכין ומעיינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי [ב]בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך אמר ליה בפירוש שמיע לי מאי כללא דאמר רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בעירוב ותרתי למה לי אמר רבי זירא צריכי דאי אשמעינן הלכה כר' יוחנן בן נורי הוה אמינא בין לקולא ובין לחומרא [ג]קמ"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב ולימא הלכה כדברי המיקל בעירוב הלכה כרבי יוחנן בן נורי למה לי איצטריך ס"ד אמינא הני מילי יחיד במקום יחיד ורבים במקום רבים אבל יחיד במקום רבים אימא לא[ד] אמר ליה רבא לאביי מכדי עירובין דרבנן מה לי יחיד במקום יחיד ומה לי יחיד במקום רבים אמר ליה רב פפא לרבא ובדרבנן לא שני לן בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים [ה]והתנן רבי (ה) אלעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דייה שעתה [ו]ותניא מעשה ועשה רבי כר' אלעזר לאחר שנזכר אמר כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדחק מאי לאחר שנזכר אילימא לאחר שנזכר דאין הלכה כרבי אלעזר [ז]אלא כרבנן בשעת הדחק היכי עביד כוותיה אלא דלא איתמר הלכתא לא כרבי אלעזר ולא כרבנן לאחר שנזכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה אמר כדי הוא רבי אלעזר [ח] לסמוך עליו בשעת הדחק אמר רב משרשיא לרבא ואמרי לה רב נחמן בר יצחק לרבא ובדרבנן לא שני בין יחיד במקום יחיד בין יחיד במקום רבים [ט] והתניא שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה בתוך שלשים קרובה לאחר שלשים רחוקה דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל מקום שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי המחמירין המרובים חוץ מזו שאע"פ שרבי עקיבא מיקל וחכמים מחמירין [י]הלכה כדברי רבי עקיבא וסבר לה כשמואל דאמר [כ]שמואל הלכה כדברי המיקל באבל באבילות הוא דאקילו בה רבנן אבל בעלמא אפילו בדרבנן שני בין יחיד במקום יחיד בין יחיד במקום רבים ורב

ה"ג

הלכתא כוותיה. דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל [באבל]. באבילות הוא דאקילו רבנן (ואמרינן כיחיד) [אפי' ביחיד] במקום רבים אבל בעלמא לא ואפי' בדרבנן. הרי שני בין יחיד ליחיד ורבים **ופריק רב פפא** לכולהו

חשק שלמה **על רבינו חננאל** ו) [ל"ל ואפיס למעבדם טהרות].

עין משפט

נר מצוה

לד א מי' סס וטוס"ע סס סעיף מו:

לה ב מי' סס פוס"ע מ"ס מ' מ"ס מ:

לו ג מי' פ"ד מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ג סמג עשין רמג:

לז ד מי' פ"ז מהל' אבל הלכה ג סמג עשין ב פוס"ע י"ל מ' תב סעיף ג:

רבינו חננאל

א"ר יעקב בר אידי אריב"ל הלכה כריב"נ במי שישן ולא ידע עד שחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח. ותוב אריב"ל הלכה כדברי המיקל בעירוב. ש"מ **דלית הלכתא כר' יוחנן אלא לקולא** אבל היכא דאיכא לחומרא כגון חפצי הפקר דקנו שביתה ולית ליה למוצאם להוציאם חוץ לאלפים אמה שלהן לא אלא כרגלי כל אדם. ולא פי' הלכתא כריב"נ אלא משום דפליג בהדי רבים. **אמר רבה** מכדי **עירוב** דרבנן **הוא** מה לי יחיד במקום יחיד ומה לי יחיד במקום רבים הכל אחד הוא. **ואמרינן** וכל מדרבנן לא שאני לן בין יחיד במקום יחיד ובין יחיד במקום רבים והתנן בתחלת נדה ר' אלעזר אומר כל אשה שעברו עליה ג' עונות פי' הווסת שלה שהיתה וווסתה לראות כל ט"ו יום הפסיקה ועכשיו עברו עליה ג' פעמים ט"ו יום ולא ראתה ואע"ג דאינה זקינה שיש לומר נסתלקו דמים חדל להיות לה אורח כנשים ואח"כ ראתה דייה שעתה ואין מטמאין אותה מעת לעת ותניא מעשה ועשה רבי כר' אליעזר סבר יחיד פליג עליה לאחר שנזכר עליה ולא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר אמר כדי ר' אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק. **מאי שעת הדחק פירשוה רבנן** אשה שהפסיקה ג' עונות ואמרינן עונה בינונית שלשים יום ו) אפי' שהעבדה טהרות ואח"כ ראתה דם. איכא דאמרי שנת בצורת היתה ועשתה טהרות ונדחק הדבר לרבי להפסידם ולהחזיקה בטומאה לאחר מעת לעת ופסק כר' אלעזר דייה שעתה. והנה זה מדרבנן הוא דאמר רבא מאי דרבנן כדרב יהודה אמר שמואל דאמר **חכמים תקנו לבנות** ישראל להיות בודקות עצמן שחרית וערבית בשחרית להכשיר טהרות שעשתה בלילה בערבית להכשיר טהרות שעשתה ביום וזו הואיל ולא בדקה הפסידוה עונה יתירה וטומאות מעת לעת (הני) [הוא] מדרבנן ושני בין יחיד ליחיד ובין יחיד לרבים ותוב אתו רבנן אחריני למידק ולאחווויי דשני (כדתנן) [בדרבנן] בין יחיד ליחיד בין יחיד לרבים מהא **דתניא** שמועה קרובה שהיא בתוך שלשים יום נוהגת ז' ימי אבילות ולגיהוץ כיוצא בו ל' יום. ושמועה רחוקה שהיא לאחר ל' יום אינה נוהגת אלא יום אחד דברי ר"ע וחכ"א בין קרובה בין רחוקה נוהגת ז' ול'. **ואמרינן כ"מ שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים** מחמירין הלכה כרבים חוץ מזו שאע"פ ר"ע יחיד הוא במקום רבים ומיקל

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן מח.] שבת קכא: מילה לט., ג) [ברכות ט. וש"ס ע"ש], ג) נדה ז:, ד) שם ז. ע:, ה) [ברכות ט. וש"נ], ו) מ"ק כ., ז) [מו"ק יח. יט: כ. כב. כו: בכורות מט. חולין כ.], ח) מו"ק כא., ט) שם טו., י) שם כז: ועי"ש תוד"ה לגיהוץ ובחוס' שם כג. ד"ה כלו, כ) ביצה ג., ל) [דף מה: ד"ה מיסס], מ) עי' לעיל ז., נ) עי' תוס' הרא"ש [וע' תוס' נדה ו: ד"ה בשעת] ועי' מהרש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהוו להו נולד ואסירי: (ב) שם והתנן רבי אליעזר כל"ל וכן בכל העמוד:

ליקוטי רש"י

נהרות המושכין. היינו שהם נהרות שיש להם משך להלאה ממקום מקור נמעינן. ומעיינות הנובעין. ואין יוצאין מגומות נמעיותן לימשך הלאה. כרגלי כל אדם. אין להם שום שביתה לא במקומן ולא כרגלי הבעלים ולא כרגלי הממלא אלא כל אדם מולכין ברגליו דכל מידי דלייך ליה שביתה והכי מפרש' בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (ביצה לט.). בשעת הדחק. אבל שלא בשעת הדחק לא [ברכות ט.].

הגהות וציונים

א) בכת"י ודפו"ר נוסף אימא לא קמ"ל: ב) בדפו"ר הנוסח דנימא דנידוק דהא מילתא מינה: ג) צ"ל השתא הוא דאתא דם (כת"י וכל הדפוסים המאוחרים בדפוסים המאוחרים (דק"ס): ד) [צ"ל דר"ש] (גליון): ה) [צ"ל כר"נ] (גליון):